

Jokelan Kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2026-28

Johdanto

Jokelan Kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsittelee yhtäältä periaatteellisia ja toisaalta käytännön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä opiston toiminnassa. Nämä ilmiöt ovat toisiinsa nivoutuvia, haasteet, vahvuudet ja ratkaisumallit usein käyvät molempiin näkökulmiin. Jokelan Kansalaisopiston käytännön toiminta nivoutuu aina periaatteisiin ja arvoihin. Siksi suunnitelmat Jokelan Kansalaisopistolle esitetään yhteisenä kokonaisuutena. Tässä suunnitelmassa tarkastellaan nykytilaa, tulevaisuudenkuvia ja kehittämiskohteita käytännönläheisesti. Normit ja teoria kuvatusti taustoittavat tosiasiallisen tilanteen tarkastelua. Huomio on erityisesti toimenpiteissä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota tasa-arvon toteutumiseen kurssivalikoimassa, opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä kurssien fyysiseen ja digitaaliseen saavutettavuuteen. Näkökulma on myös toimenpiteissä, joilla pyritään kaiken muotoisen syrjinnän ja epätasa-arvon ehkäisemiseen ja - jos tarpeen - poistamiseen.

Tasa-arvosuunnitelma päivitetään joka kolmas vuosi. Jokelan Kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsitellään kansalaisopiston johtokunnassa sekä opettajainkokouksessa. Siitä tiedotetaan opettajille myös sähköpostitse.

Opettajien, muun henkilökunnan, opiskelijoiden, sidosryhmien ja kuntalaisten toivotaan ilmaisevan kehittämis ehdotuksia ja kommentteja suunnitelmasta Jokelan Kansalaisopiston rehtorille suunnitelman jatkokehittämistä varten.

Jokelan Kansalaisopistossa kerätään tietoa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä joka kolmas vuosi kurssipalautekyselyn yhteydessä sekä opettajien omassa kyselyssä.

Suunnitelman normatiivinen tausta

Yhdenvertaisuudesta säädetään Suomen lainsäädännössä keskeisimmin yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014), tasa-arvosta puolestaan laissa naisten ja miesten välisestä tasa- arvosta (1329/2014).

Jokelan Kansalaisopiston Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu pohjimmiltaan näihin normeihin.

Yhdenvertaisuuslain 6§ todetaan: *"Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä."*

Laissa tasa-arvosta 5§ todetaan puolestaan: *"Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen."*

Jokelan Kansalaisopisto oppilaitoksena

Jokelan Kansalaisopisto tarjoaa kaikille avointa opetusta. Opetus on yleissivistävää eikä tutkintotavoitteista. Opisto toimii Tuusulan Jokelassa ja opetuspisteitä on Jokelan monitoimitalossa, Jokelan koulukeskuksessa, Kolsan, Lepolan ja Pertun alakouluilla sekä Ester Matilda -kodissa.

Eniten opetusta on musiikin, käden taitojen, liikunnan (sis. tanssi) sekä kuvataiteiden aloilla. Opetusta on päivisin, iltaisin ja viikonloppuisin. Kurssivalikoimassa on sekä pitkäkestoisia että lyhytkursseja. Kursseja opistossa on vuosittain noin 240 ja brutto-opiskelijamäärä n. 2 700. Jokelan Kansalaisopiston opinto-ohjelma jaetaan kaksi kertaa vuodessa kotitalouksiin Jokelassa, Kellokoskella sekä Jokelan lähialueilla. Kursseille voi ilmoittautua internetissä, puhelimitse tai opiston toimistossa.

Jokelan Kansalaisopisto edustaa Tuusulassa suomalaisia kansalaisopistoja kunnallisen Tuusulan Opiston ohella. Määritelmän mukaan kansalaisopistot järjestävät opintoja elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta edistäen siten yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Kansalaisopisto-opinnot perustuvat lähtökohtaisesti ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Jokelan Kansalaisopistossa

Tässä suunnitelmassa ja sen tulevilla päivityksissä pyritään kattamaan kansalaisopistotoiminnassa mahdollisesti olevat syrjinnän muodot ja tarkasti seuraamaan julkista keskustelua ja päätöksentekoa mahdollisista syrjinnän uusista muodoista.

Jokelan Kansalaisopiston tavoite on muodostaa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen yhteisö, jossa kaikkien sen jäsenten - opiskelijoiden, opettajien, muun henkilökunnan, vierailijoiden ja sidosryhmien edustajien - on turvallista ja hyvä olla.

Ketään ei Jokelan Kansalaisopistossa syrjitä tai aseteta yhteisössä epäsuotuisaan asemaan yhdenvertaisuuslain määrittelemien "iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella". Häirintää, kiusaamista ja syrjintää ei Jokelan Kansalaisopistossa hyväksytä missään muodossa tai millään perusteella.

Jokelan Kansalaisopisto toimintaympäristönä ymmärretään laajasti: ympäristönä ymmärretään 1) fyysinen ympäristö, kuten rakennukset, tilojen saavutettavuus, 2) psyykinen ympäristö, kuten ihmisten välitön vuorovaikutus, kiusaamattomuus, 3) sosiaalinen ympäristö, kuten sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus ryhmässä, 4) syrjimättömyys, kuten kulttuurinen elämänpiiri, oikeus omaan elämäntapaan ja -tyyliin ja niiden ilmaisuun. Hyvä toimintaympäristö vastaa oppimisen tarpeita mahdollisimman hyvin ja se on syrjimätön, terveellinen ja turvallinen.

Opettajien tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Jokelan Kansalaisopistossa rekrytointi on tasapuolista ja syrjimätöntä. Rekrytoinnissa korostuu oman opetustehtävän kannalta olennainen osaaminen ja perustelluista syistä myös ammattiin liittyvät henkilökohtaiset ominaisuudet.

Palkkaus on tasa-arvoinen kaikille. Palkka määräytyy toimenkuvan ja koulutuksen perusteella yksityisen alan työehtosopimuksen mukaisesti. Pienehkössä opistossa urakehityksen mahdollisuudet ovat rajoitetut, mutta esimerkiksi pyrkimystä erikoistua ja kehittää omaa työtään ja työssä omia ominaisuuksiaan ja vahvuuksiaan tuetaan aktiivisesti tukemalla kouluttautumista.

Opettajille ja muulle henkilökunnalle annetaan mahdollisuus itse luoda omat toimintakäytäntönsä ja myös korostaa yksilöllisiä piirteitään toiminnassaan ja opetuksessaan. Tätä "omannäköisyyttä" tuetaan ja rohkaistaan. Mahdolliset henkilökunnan ja opetusryhmien erityistarpeet otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa.

Opiston työskentelyilmapiiriin halutaan olevan avoin, syrjimätön ja rohkaiseva. Jokelan Kansalaisopisto pyrkii siihen, että jokainen saa tehdä työtään persoonansa kautta.

Opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Jokelan Kansalaisopistossa opiskelijoihin suhteudutaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Heille tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella Jokelan Kansalaisopistossa riippumatta ominaispiirteistään, joita on listattu mm. yhdenvertaisuuslaissa. Jokaisella on oikeus olla omanlaisensa ihminen opiston yhteisössä. Syrjimättömyys, kiusaamattomuus ja yhdenvertaisuus ovat tässä olennaiset lähtökohdat.

On tärkeää, että opiston henkilökunta tunnistaa opiskelijoiden tarpeet ja mahdolliset haasteet, eri elämäntilanteilla. Esimerkiksi tietojen, taitojen ja sosiaalisten suhteiden lisäksi opistolla ja sen oppitunneilla kiinnitetään huomiota tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviin kysymyksiin.

On tärkeää "jalkauttaa" nämäkin tavoitteet käytäntöön. Keinoina ovat esimerkiksi opettajien ja muun henkilökunnan yhdenvertaisuusosaamisen lisääminen koulutusten, mentoroinnin ja benchmark-käytäntöjen avulla. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskäytännöt opetuksessa heijastavat myös opettajien ja muun henkilökunnan arvo- ja asennemaailmaa.

Opetusjärjestelyjen tulee olla sellaiset, jotka ovat mahdollisimman sopivat kaikille opiskelijoille huolimatta heidän erityispiirteistään. Tähän liittyen opetusta tulee mukauttaa opiskelijoiden erityistarpeisiin mahdollisuuksien mukaan.

Jokelan Kansalaisopiston tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiskäytännöt

- Jokelan Kansalaisopistossa ketään ei syrjitä tai aseteta eriarvoiseen asemaan ilman lainsäädännössä selkeästi esitettyä perustetta (positiivinen syrjintä)
- Jokaisella on oikeus osallistua opiston toimintaan ja opintoihin, poikkeuksena ikärajat ja mahdolliset ennalta vaaditut opinnot
- Jokaisella on oikeus olla mukana opiston toiminnassa omana itsenään ja oppia - samalla kunnioittaen muiden ihmisten vastaavia oikeuksia

Jokelan Kansalaisopiston tavoitteena on, että kaikki pystyvät osallistumaan kursseihin.

- Kurssisisältöjä mukautetaan opiskelijaryhmän mukaan kohtuullisesti kurssiin oppimistavoitteiden ja mahdollisuuksien puitteissa
- opetushallituksen myöntämällä opintosetelirahoituksella ja Kaikukortin käytöllä tuetaan taloudellisesti vaikeassa tilanteessa olevia kurssilaisia
- kurssien hinnat pyritään pitämään kohtuullisina/edullisina
- opiston kursseille kaikilla on samat mahdollisuudet osallistua riippumatta omista henkilökohtaisista, sosiaalisista tai kulttuurisista erityispiirteistään
- kurssitarjonta mukautetaan opiston vaikutusalueen tarpeisiin mahdollisuuksien mukaan

- uudet opiskelijat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä
 - poikkeus: musiikin yksilöopetuksessa etusija on jatkavilla opiskelijoilla mutta vapaille paikoille noudatetaan em. periaatetta
- erityisryhmien tarpeet huomioidaan järjestelyin tai erikoiskurssein
- tilat: Jokelan Kansalaisopisto toimii kunnan koulujen tiloissa sekä kunnan monitoimitalossa
 - opetuspaikat ovat mahdollisimman esteettömiä ja hyvin saavutettavia eri kulkuvälinein
 - kullekin kurssille pyritään valitsemaan tarkoituksenmukainen tila, johon pääsy on kaikille mahdollinen

Arviointi

Jokelan Kansalaisopistossa arviointia suoritetaan vain jos opiskelija ilmoittautuu suorittamaan opintopistekurssin.

- opintopistesuoritusten arvioinnin perusteet ovat tasapuoliset ja kaikkien ko. suoritukseen osallistuvien tiedossa
- arviointi on perusteiltaan ja käytännöiltään mahdollisimman läpinäkyvää

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyt

Jokelan Kansalaisopisto tekee määräajoin palautekyselyitä. Kyselyt sisältävät kysymyksiä myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä. Vastauksia tarkastellaan henkilökunnan kesken, niitä ei esitetä julkisuuteen mm. tietosuojan vuoksi vastaajien pienestä määrästä johtuen.

Kyselyt tehdään opintohallinto-ohjelman kyselytyökalun avulla kurssien jälkeen. Kysymyspatteristoja mukautetaan vuosittain vastaamaan entistä enemmän tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviin kysymyksiin.

Kevätkaudella 2026 toteutettiin palautekysely. Kysymyksissä oli mukana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta kartoittavia väitteitä ja kysymyksiä. Kooste väitteistä/kysymyksistä ja vastauksista on liitteenä.

LIITE: Kevään 2026 palautekyselyn yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymykset

Vastaajia oli 442 (suluissa kevään 2023 luku: 401)

Väite 1:

Miten seuraava väite kuvaa kurssia : opiskelijat ovat kurssilla tasavertaisessa asemassa (1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä, 4 = kiitettävä, 5 = erinomainen)

Vastaukset:

<i>Kategoria</i>	<i>vastausten määrä</i>
1	1 (2)
2	2 (2)
3	9 (22)
4	71 (80)
5	353 (288)

Väite 2:

Miten seuraava väite kuvaa kursseja: kurssit on suunnattu tasapuolisesti kaikille opiskelijoille (1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä, 4 = kiitettävä, 5 = erinomainen)

Vastaukset:

<i>Kategoria</i>	<i>vastausten määrä</i>
1	1 (4)
2	2 (1)
3	18 (26)
4	84 (101)
5	331 (264)

Väite 3:

Miten seuraava väite kuvaa kurssia: opetustilat löytyvät helposti (1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä, 4 = kiitettävä, 5 = erinomainen)

Vastaukset:

<i>Kategoria</i>	<i>vastausten määrä</i>
------------------	-------------------------

1	2 (0)
2	11 (7)
3	24 (28)
4	98 (86)
5	306 (277)

Väite 4:

Miten seuraava väite kuvaa kurssia: opetustilat ovat fyysisesti esteettömiä ja saavutettavia. (1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä, 4 = kiitettävä, 5 = erinomainen)

Vastaukset:

<i>Kategoria</i>	<i>vastausten määrä</i>
------------------	-------------------------

1	28 (11)
2	32 (17)
3	60 (49)
4	104 (107)
5	213 (205)

Kysymys:

Oletko kokenut syrjintää, häirintää tai epäasiallista kohtelua kurssilla?

Vastaukset:

<i>Kyllä</i>	3 (2)
<i>En</i>	439 (400)